

ВЛАДИМИР ФИРСОВ

САМО ТРИДЕСЕТ МИНУТИ

Превод от руски: Цвета Пеева, 1967

chitanka.info

Слънцето, току-що надзърнало през илюминатора, изведнъж се отмести и заплува встрани, а на мястото му заблестяха ослепителните точки на звездите, напомнящи главички на сребърни карфици, забодени в черно кадифе. Някъде отзад приглушено изрева моторът. Андрей усети как тялото му, свикнало с безтегловността, все по-силно се запритиска към креслото.

Той неволно се сви. Все пак това беше първото кацане в живота му. Сети се, че спътниците му сигурно също се вълнуват. От тази мисъл му стана по-леко. Казват, че вълнението преди кацане никога не минавало.

Някъде долу под тях беше Базата — главният лунен космодрум, разположен на края на Централния залив. Със скорост два километра в секунда — не, може би вече по-малко — лунолетът „Рубин“ падаше към нея, забавяйки постепенно падането си с ударите на мотора.

Андрей с учудване забеляза, че претоварването съвсем не беше толкова голямо. Въпреки това той въздъхна с облекчение, когато ракетата най-сетне меко се олюля на амортизаторите и замря. Веднага стихна и глухият шум на мотора, който през последните минути непрекъснато се увеличаваше. В каютата стана тихо.

Вратата на командната кабина се отвори и веселият капитан Юмашев помахаше с ръка на пътниците.

— Пристигнахме!

Андрей се измъкна от креслото-амортизатор и погледна през илюминатора. Я виж каква била тя, Луната!

Юмашев пак провери рогатия си шлем през ниската врата.

— Сега ще почнем да разтоварваме, Николай Петрович — обърна се той към Кравцов, — помогнете на щурмана да изнесе апаратурата. А за камиона, няма как, ще трябва да пратим новака... полага му се като на първооткривател.

В каютата избухна дружен смях. Андрей действително беше за първи път на Луната, за разлика от останалите. Вярно, че Кравцов бе прекарал на Луната само една седмица — третата лунна експедиция се върна преждевременно, тъй като един от геолозите си счупи крака — но се смяташе едва ли не за стар жител на Луната.

Андрей се обърна с гръб към капитана. Капитанът сръчно нагласи кислородните балони и затвори шлема му. Гласовете веднага

изчезнаха — скафандърът почти не пропускаше звуковете. Андрей натисна копчето на коланния пулт.

— Как е въздухът? — чу той гласа на капитана.

— Нормално.

— Връзката?

— Нормална.

— Отоплението?

— Нормално.

— Тогава на добър час. Вие знаете програмите на роботите в Базата. Докарайте „писията“ точно пред товарния люк.

Андрей влезе в шлюзовата камера. Беше му малко обидно. „Някак много обикновено излиза всичко — мислеше си той. — Та това е Луната, царицата на нашите мечти. А те — докарай камиона... Ще се върнеш в къщи, ще кажеш, че си бил на Луната и виж, че ти възразили: я остави Луната — да беше дошъл с нас в Кимри, там е интересно.“

— Андрей Владимирович! — раздаде се над ухото му гласът на Юмашев. — Как е налягането?

— Нормално — отвърна според инструкцията Андрей.

— Тогава ви пускам.

Външната врата се отмести встрани. Долу се плъзна сребриста стълбичка и опря в почвата.

Ракетата стоеше точно в центъра на кратера, който служеше за космодрум на Базата.

Кратерът не бе голям — около триста метра в диаметър. По гребена му стърчаха клепоухите антени на системата за автоматично кацане и високата мачта на петстотинкилометровата радиорелейна линия, свързваща Базата със Станцията, където живееха постоянно изследователите. Точно отпред равномерно мигаше фарчето на кръглия купол на Базата.

Андрей с мъка изправи глава и погледна нагоре. Над главата му висеше неправдоподобно огромен зеленикав сърп. „Земята!“ — помисли си той с възторг и нежност.

Заслиза бавно по стълбичката, като едва сдържаше желанието си да скочи (всякакви скокове бяха най-строго забранени от инструкцията след няколкото тежки наранявания), и тръгна към купола, усещайки необикновена лекота. Обувките му потъваха в прахта, като оставяха

ясни следи. Около краката му кръжаха слаби вихри от най-фини частици лунна прах, изтръгнати от налягането на слънчевите лъчи.

До купола на Базата се виждаше плосък навес, под който стояха машините: строителни и ремонтни роботи, плоски камиони „писии“, уютни пътнически „самунчета“. Андрей ги познаваше добре — всеки обитател на Луната бе длъжен да знае да управлява лунната техника.

В непроницаемата сянка под навеса не можеше нищо да се види. Андрей включи фенерчето на главата си. От мрака се появиха ниски многокраки машини с вериги на стъпалата — малки, големи, все с еднакви кръгли глави, с мустаци — антени и ококорени очи — фотоелементи, с бели процепи, приличащи на озъбена паст. „Веселяци са тия тук — помисли Андрей. — Как са ги боядисали! Който не знае — ще се изплаши...“

Изключените страшилища мирно спяха под противометеоритния навес. За да ги съживиш, трябва да пъхнеш в устата на всеки програма — перфорирана карта. Тогава те ще запламят с опознавателни светлинки, ще завъртят ушичките-антени на кръговия обзор и ще заудрят опашка, изслушвайки заповедите ти.

В черната сянка се мярна и изчезна синкав отблясък. Андрей насочи натам лъча на фенера. От мрака се появи странен механизъм, приличащ на октопод. Андрей с удивление забеляза, че очите на робота синкаво блестят, а ушите-антени старателно се въртят. Стори му се дори, че октоподът размърда заплашително пипалата си. Впрочем не, пълзяха само сенките от фенера.

Андрей напипа копчето за свръзка с роботите и го натисна. Сега роботът беше длъжен да отговори на въпросите му. Но Андрей не знаеше сигналите на октопода. „Ти кой си“ — запитва той за всеки случай и се ужаси от глупавия си въпрос. Октоподът не го удостои с отговор, само го погледна накриво със сините си красиви очи.

„Развъдили са тук дракони — помисли си Андрей, докато стоеше в шлюзовата камера на купола и следеше стрелката на манометъра. — Не Луна, а Луна-парк. Музей на страшилища. Дисниленд. Добре, че драконът не е огнедишащ. Може пък да е дежурен, кой знае?“

Програмите стояха в чекмеджето на пулта на малки купчинки. Андрей бързо ги прегледа, като избра необходимата. Да я намери, не беше трудно — на всяка карта имаше отпечатани съответната фотография и индекса, и обяснителен текст. Но програмата на

синеокия октопод я нямаше в чекмеджето. „Странно — помисли си Андрей и веднага си спомни, че не бе забелязал по мутрата на октопода бяла паст. — Значи, не се програмира — досети се Андрей. — Някое ново хрумване на професор Смолни — дежурен октопод. Как ли се казва?“

Андрей излезе от купола на Базата и се спря поразен. Ракетата я нямаше.

Това беше толкова неправдоподобно, че Андрей за секунда не повярва на очите си. Всичко си беше на мястото: полумесецът на Земята над главата му, дискът на Слънцето, немигащите ярки звезди, склоновете на кратера, пресечени с бездънни сенки. Но там, в центъра на кратера, където доскоро стоеше на решетестите си лапи осмоъгълната кутия на лунолета „Рубин“, нямаше нищо.

По-късно, когато анализираше поведението си в този момент, Андрей разбра, че в първите секунди е действувал като автомат — без да си дава сметка за постъпките, не усещайки нищо: нито удивление, нито обърканост, нито страх. Просто затича към центъра на кратера. Първата крачка го откъсна доста високо от повърхността. Отхвърча пет-шест пъти по-далеч, отколкото очакваше. Най-сетне успя да се отблъсне с другия крак. Всичко беше като насън, когато падаш, падаш в някаква бездънна пропаст. Усещането за нереалност беше толкова силно, та на Андрей дори му се стори, че наистина спи и трябва да се събуди. По време на този неправдоподобен полет той потърси с очи собствените си следи и не ги откри.

Това беше напълно естествено — корабът при старт издухваше всичката прах, сетне тя бързо улягаше пак в тънък слой. Прахта се бе появила след основаването на Базата — от въздействието върху почвата на огнените струи на многобройните ракети и беше до известна степен местна забележителност. Но именно липсата на следи изведнъж го убеди, че корабът наистина го няма и в същност няма накъде да тича.

Той се спря.

Склоновете на кратера напомняха трибуни на огромен стадион — за около триста хиляди зрители. Трибуните отдясно бяха огряни от слънцето. Отляво непроницаема сянка бе заляла и трибуните, и

пистата, като се промъкваше към футболната врата. А на края на игрището стоеше обърканият играч, изскочил с всичките си бойни доспехи и открил неочаквано, че стадионът е празен: нито играчи, нито зрители, нито съдии.

По гребена на кратера бавно се въртяха клепоухите антени на насочващите радарни. Андрей си спомни, че когато излизаше от ракетата, те не се движеха, но не можа да направи никакви изводи — вцепенението му още не бе минало. Машинално, като на учения, той натисна копчето за свръзка.

— „Рубин“, тук е Лавров. Андрей Лавров вика от Базата лунолета „Рубин“ — каза той, като съзнаваше, че отлетелият на стотици километри кораб едва ли ще чуе маломощния му предавател.

В това време иззад гребена изпъзля малка светла точка и почна бавно да се провира между звездите. Вцепенението на Андрей веднага изчезна. Главата му се поизбистри. Възвърна се и доброто му настроение. Движеше се спътникът за свръзка — навярно екваториалният. Животът отново стана хубав.

Андрей натисна копчето за далечна свръзка. Сега трябваше да застане с лице към спътника и тогава радиовълните от рогчетата на шлема му щяха да бъдат уловени от спътника, записани, предадени на останалите спътници, а един от тях щеше да ги предаде на Станцията.

— Станция, тук е Лавров. Андрей Лавров вика Станцията чрез спътника. Приемам.

Няколко секунди мълчание. Спътникът засвети все по-ярко със странно трептящо сияние.

— Станция, тук е Лавров. Андрей Лавров вика Станцията чрез спътника. Приемам.

Станцията не отговаряше.

Едва сега Андрей си спомни, че по-просто беше да извика Станцията чрез видеофона на Базата по радиорелейната линия. Обърна се към Базата.

Насреща му с огромни скокове препускаше октоподът, или както там го наричаха — грамадната механична твар с извиващи се пипала. На нелепата кръгла глава ярко горяха две червени очи.

За първи път в живота си Андрей почувствува див, панически страх.

Андрей не хукна, не закрещя. Половин секунда, може би секунда страхът го бе стиснал за гърлото, после го отпусна. Всичко застана на мястото си. Към него стремглаво се носеше умна машина, създадена от най-добрите инженери на планетата. Андрей не знаеше само с каква цел.

След секунда гъвкавите пипала обвиха тялото му и го издърпаха под плоския търбух на машината. В същия миг тя се понесе обратно. За известно време настъпи непроницаем мрак. После блесна светлина и октоподът внимателно постави Андрей на пластмасовата настилка под купола на Базата.

Големият екран на видеофона ярко светеше и на него жестикулираше и безмълвно мърдаше устни професор Смолни — началникът на Станцията.

Андрей мигновено включи външната връзка.

— ... дракон! — чу той гласа на професора. — Вземете веднага червените програми А-нула и Т-нула и излезте.

По кръга над екрана с леки тласъци бързаше стрелката на секундомера. Бяха изминали точно двадесет минути от кацането на „Рубин“.

— Инокентий Борисович, знам, че отвън е драконът — каза Андрей. — Той току-що ме домъкна. Ще изляза, но май няма да се справя с него.

— Не говоря за него. — Въпреки сериозността на положението професорът се усмихна. — Станала е авария с „Щастливия дракон“ на Юкава. Автоматите току-що го прилуниха при вас на Базата. Пилотът е ранен. Вземете „самунче“, аварийен робот и програмите А-нула и Т-нула (програмите за „безпрекословно подчиняване на всякакви нареждания“, спомни си машинално Андрей). Ако дотрябва, отворете със сила ракетата. А тази програма оставете.

Андрей погледна ръцете си и видя, че все още стиска програмата за „писията“, остави я в чекмеджето и взе двете червени карти.

— Инокентий Борисович! — каза той, тръгвайки към изхода. — Заповядайте на вашия октопод да не ми пречи.

— Няма да ви пречи — отвърна професорът. — Вие дори ще му благодарите. „Драконът“ вече се спускаше, за да кацне, и той ви се

притече на помощ — нали това му е задължението.

— А къде е „Рубин“? — запита Андрей от шлюзовата камера. Вратата се бе затворила, но гласът на професора звучеше в шлема му все така отчетливо — действуваше вътрешната система за свързка.

— Наложил се да излети в орбита. Трябвало да се освободи място: автоматите прилуняват винаги точно в центъра. А почти нямало време — уловихме сигналите на Юкава, когато ракетата вече падала от орбита. Експлодирал ракетният стабилизатор. Нямаше време да ви върнем на кораба. Опитал да се свържа с вас, но връзката беше изключена. Тогава реших, че едва ли ще скучаете на новото място и дадох нареждане на „Рубин“ да излети. Добре, че останали — Юкава сам не ще може да излезе от ракетата. А „Рубин“ ще пристигне чак след два часа, когато обиколи Луната.

— Юмашев сам ли ще кацне?

— Разбира се. Ако поверим кацането на автоматите, те ще спуснат „Рубин“ право върху „Щастливия дракон“. А с ръчното управление Юмашев може да прилуни на това малко място един до друг десет кораба. Нали го знаете — той е майстор на лунните кацания.

Андрей слушаше професора, докато тичаше към навеса. След като погълнаха червените карти с аварийните индекси, роботите запалиха сигналните си светлини. Андрей скочи в уютната кабина на „самунчето“ и превключи на връзка с роботите.

— Към ракетата, пълен напред! — каза той.

Дългата тънка пура на черно-бели квадрати лежеше на едната си страна в центъра на космодрума, вирнала нелепо крака с ракетния стабилизатор.

По заповед на Андрей аварийният робот сръчно проби отвор в ракетата. Като се стараеше да не закачи скафандъра си за острите ръбове на отвора, Андрей се вмъкна в кабината.

„Самунчето“ бързо откара загубилия съзнание Юкава в Базата, Андрей внесе пилота под купола, положи го на съгъваемо легло, придърпа го по-близо до екрана и започна да сваля шлема му. Конструкцията на шлема беше непозната на Андрей, но той доста успешно се справи със задачата. От екрана трима души следяха движенията му, готови всеки момент да му помогнат със съвети.

Андрей бързо започна да превързва главата на японеца, ударена очевидно в момента, когато ракетата бе паднала на едната си страна. Юкава отвори очи. Лежеше мълчешком и се взираше в лицето на Андрей. Андрей довърши превръзката и понечи да свали скафандъра му. Японецът поклати отрицателно глава.

— Бла-го-да-ря — каза той кротко по руски. — Изглежда, всичко друго е в ред. Само главата ми е ударена.

— Конничи уа, Юкава-сан! — каза на японски от екрана професор Смолни и веднага премина на английски: — Отдавна ви очаквахме. Жалко, че завръщането ви излезе така неудачно.

— Здравейте, господин професоре — отвърна тихо на руски японецът. — Сега се убедих, че сбърках, като не послушах мъдрия ви съвет. С отличните руски електроракети нямаше да имам подобни неприятности.

— Юкава-сан! — каза професорът. — „Рубин“ скоро ще дойде и ще ви пренесем в Станцията.

— Щастлив ще бъда да се видя с вас, макар и в случая като пациент — каза Юкава. — Има за много неща да си поприказваме.

— Тогава ще ви чакаме — каза професорът. — А сега си починете. Андрей Владимирович ще ви направи инжекция. За „Щастливия дракон“ ние ще се погрижим.

— Бла-го-да-ря — напевно благодари Юкава. — И на вас, и на Андрей Вла... димирович. Той е отличен лунен космонавт.

— Другарят Лавров е геолог — каза професорът. Очите му се усмихваха. — Той ни е обещал да намери на Луната диаманти. Но е и опитен космонавт.

Професорът устреми очи нейде нагоре и всички, които гледаха от екрана към Андрей, се усмихнаха. Андрей не издържа и сам се разсмя.

— Да, Андрей Владимирович е опитен космонавт — потвърди началникът на Станцията. — Та той е вече от тридесет минути на Луната.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 9 от 1967 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.